

Stanovisko Etické komise MZ k žádosti o sdělení stanoviska k formuláři Informovaného souhlasu pro potřeby realizace hodnotících návštěv v oblasti kvality a lidských práv v psychiatrických nemocnicích v ČR pro dospělé a dětské pacienty. Hodnotící návštěvy budou realizovány v rámci projektu Ministerstva zdravotnictví ČR - Deinstitutionalizace služeb pro duševně nemocné, hrazeného z prostředků Operačního programu Zaměstnanost.

Jde o výzkum řešící vysoce aktuální téma. Omezovací prostředky jsou u nás problémem především proto, že neexistuje veřejná debata na toto téma. Pokud by se podařilo v souvislosti s publikací závěrů výzkumu takovou debatu vyprovokovat, byl by to výborný výsledek.

Protože u nás chybí debata na tato témata, bylo by dobré ve výzkumu využít i tzv. focus group. To je rozhovor s personálem nebo s pacienty ve skupině. Ale design studie je nejspíš hotový, proto podobné návrhy nebude možné uplatnit.

K vlastní formě informovaného souhlasu.

Je otázka, zda respondenti, ať již personál nebo pacienti, musí podepisovat jakýkoliv dokument.

Když se totiž respondent účastní rozhovoru, je to tzv. konkludentní souhlas. Jestliže bude skutečně zaručena anonymita respondentů (a ta se nezaručí podpisem formuláře), nebude účast ve výzkumu spojena s žádným rizikem. Ovšem kromě nepříjemných pocitů vyvolaných vzpomínkou u pacientů na prožité omezení. Toto (jediné) riziko ale v žádném dokumentu není zmíněno.

Jak již bylo zmíněno, není, především u pacientů, až tak důležitý podpis, ale řádné vysvětlení, o co jde. Proto nutno ocenit, že tazatel má povinnost vyzvaného respondenta ústně informovat, a má napsáno, co musí respondentovi sdělit. Do tohoto dokumentu by bylo vhodné přidat riziko evokování nepříjemných vzpomínek.

V souladu s výše uvedeným komentářem ale členové Etické komise MZ nemají námitky, pokud výzkumný tým bude žádat po účastnících písemný souhlas.

Připravené formuláře informovaného souhlasu jsou v pořádku, bylo by vhodné přidat do tohoto dokumentu riziko evokování nepříjemných vzpomínek.

Stanovisko předsedy bylo konsenzuálně přijato na zasedání Etické komise MZ dne 6. září 2018

Doc. MUDr. Jiří Šimek
Předseda EK MZ

